

СОВЕТ
СТАРОДРОЖЖАНОВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ДРОЖЖАНОВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧҮПРӘЛЕ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ИСКЕ ЧҮПРӘЛЕ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ

29.08.2022г.

с. Старое Дрожжаное

КАРАР

№ 23/2

Татарстан Республикасы Чүпрәле
муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл
жирлеге Советы депутаты статусы
турында Нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законнар, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында беркетелә торган нигезләмәне расларга

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

«Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмә хакында» 15.11.2019 № 60/3 карары;

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советының 28.05.2020 № 68/3 карары (17.08.2021 № 13/3) " Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр керту хакында».

3. Элеге каарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация чeltәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга, шулай ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының рәсми сайтында авыл жирлеге бүлгөндә урнаштырырга.

4. Элеге каар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

Иске Чүпрәле авыл жирлеге
Башлыгы Урынбасары:

Р.Д.Низамов

Татарстан Республикасы
Чүпрәле муниципаль районы
Иске Чүпрәле авыл жирлеге
Советы 29.08.2022 ел №
23/2 каарына күшымта

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмә

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне билгели.

Статья 1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты статусы (алга таба – депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

Статья 2. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнен 3 статьясында каралган очраклардан тыш, яңа чакырылыш Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерацииндә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Уставы белән билгеләнә.

Статья 3. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;

- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип иғълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карапының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә дайми яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит ил гражданлыгын-Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданын туктату, алар нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгы (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданы яисә чит ил гражданы территорииясендә дайми яшәү хокукуын раслаучы башка документ булырга хокуклы, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукуы булса, Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе белән башкача каралмаган булса, Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе нигезендә;
- 8) сайлаучылар фикере;
- 9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыруучы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
- 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырууның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта.;
- 12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырууның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда;
- 13) муниципаль район составында аның жирлек башлыгы, жирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак вәкаләтләрен туктату».

2. Решение Совета Старочукалинского сельского поселения Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату ёчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, әлеге гаризаны Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы

Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советына кергән көн депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып тора.

Статья 4. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документ, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында қуллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвиrlамасы Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана.

Статья 5. Депутат үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат эшчәнлеген бушатылмаган нигездә башкара, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, моннан тыш, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш.

Статья 6. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

а) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышларында катнашу;

б) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл

жирлеге Советы комиссияләре эшендә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы каравына Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы каарлары проектларын керту;

г) депутат таләбе керту;

д) депутат мөрәҗәгате юнәлеше;

е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр керту;

ж) тиешле вазыйфаи затларга гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәҗәгать итү;

з) сайлаучылар белән эшләү;

и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә

катнашу;

к) территориаль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнара, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Уставында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Статья 7. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышларында шәхсән катнаша.

2. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге советы утырышларын үткәрү вакыты һәм урыны, карап тикшерүгә кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәклे материалларны ала.

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы Рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат хокуклы:

1) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советында комиссиядә һәм тиешле вазыйфаларга сайланырга һәм сайланырга;

2) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы тарафыннан карау өчен сораулар тәкъдим итәргә;.

3) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы тарафыннан төzelә торган органнарны һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнеп куела, килештерелә) вазыйфаи затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер белдерергә;

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советының хокукый актлары проектларын хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертергә;

- 5) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советының көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, каарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертергә.;
- 6) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советына хисап биручे теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның чираттан тыш хисабын яисә мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;
- 7) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;
- 8) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә;
- 9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бириү мотивлары буенча чыгыш ясарға, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;
- 10) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышлары беркетмәләренең эчтәлеге белән танышырга.

4. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикишерелә.

Статья 8. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советының дайми һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы.

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы комиссияләре эшендә шәхсән катнаша, аның әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм каарлар кабул итүдә катнаша.
2. Депутат әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм киңәш бириү тавышы хокукуы белән каарлар кабул итүдә катнаша ала.

Статья 9. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләренең йөкләмәләрен үтәудә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләренең үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы яисә аның комиссияләре қушуы буенча Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы каарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге советына яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 Статья. Депутат таләбе

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышларында депутат таләбе белән жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы тарафыннан төzelә яисә сайлана торган башка органнар житәкчеләренә, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждениеләр житәкчеләренә депутат таләбе белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе-депутат мөрәҗәгате, ул Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы каары буенча депутат таләбе дип таныла. Депутат таләбе турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Жирле үзидарә органы, вазыйфаи зат, депутат таләбе жибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе аңа язма рәвештә җавап бирергә тиеш. Җавап орган житәкчесе, вазыйфаи зат, депутат таләбе жибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Гарызnamәneң инициаторы гарызnamәdә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнаша ала. Гарызnamәneң инициаторына аларны карау

көне турында алдан, әмма мәсьәләне карау көненә қадәр өч көннән дә соңға калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы Жирле үзидарә органына, жирле үзидарә органының вазыйфай затына, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесенә депутат таләбе буенча кабул ителгән каарның үтәлеше турында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән срокка язмача жавап бирүне йөкләргә хокуклы.

Статья 11. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате дип депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарының вазыйфай затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан оештыру-хокукый формаларына һәм ижтимагый берләшмәләргә, аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлеге белән бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмача мөрәжәгате санала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары, оешмалар, аларның оештыру-хокукый формасына һәм ижтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәжәгатыләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә жавап мөрәжәгаттә қуелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мөрәжәгать жибәрелгән вазыйфай зат тарафыннан яисә вәкаләтле зат тарафыннан имзланган булырга тиеш.

Статья 12. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар колективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгатыләрен карый, гражданнарны кабул итә, дәүләт хакимиятенен тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатыләрен тәэммин иту буенча чаралар күрә:

алардан кергэн тәкъдимнәрне, шикаятыләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә; гражданнарын кабул итә;

жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимиәте

органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән максус билгеләнгән урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

Статья 13. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутаты депутат фракциясе яки уртак эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерү өчен төзелә торган төркем составына керергә хокуклы.

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы Регламенты белән фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе билгеләнә.

Статья 14. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итә торган бөтен хокукка ия.

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы депутатның сайлау округында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советында аның эше, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы, аның органнары каарларының һәм күрсәтмәләренен үтәлеше турында депутатның хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәkle ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, икътисади һәм социаль үсеш программаларын үтәүнен барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән

чаралар турында мәгълүмат бирелер, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эш тәжрибәсен, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Статья 15. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокукуы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге территориясендә жирле үзидарә органнары, предприятие, оешма, муниципаль милек рәвешендәге учреждениеләрнең вазыйфаи затларын чираттан тыш кабул итү хокукиннан файдалана.

16. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукуы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукуна ия.

17 Статья. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, шәһәр уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэммин итү;

3) дайми, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукий формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санда хисап тотарга.;

6) соблюдать ограничения, связанные с осуществлением депутатских полномочий;

7) устанавливать ограничения, запреты, исполнять обязательства, установленные Федеральным законом от 25 декабря 2008 года № 273-ФЗ» О противодействии коррупции" и другими федеральными законами;

8) соблюдать нормы морали и депутатской этики;

9) хранить государственную и иную охраняемую законом тайну, а также разглашать сведения, затрагивающие частную жизнь, честь и достоинство граждан, ставшие ему известными в связи с осуществлением полномочий депутата;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзләренең керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, авыл жирлеге Уставы һәм башка муниципаль хокукий актлар белән йөкләнгән башка бурыйчларны башкара.

Статья 18. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашируга бәйле чикләүләр . Үз вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2), түбәндәгә очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез идарә итүдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативарының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында катнашу (конференция) яки башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативарының гомуми жыелышында катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлап алу органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торактөзелеш, гараж кооперативарының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында катнашу (конференция), Татарстан

Республикасы Президентына Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә алдан хәбәр итүдән тыш) катнашу;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы Ассоциациясенә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарә органнарына муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә аширу тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә муниципаль берәмлекнән идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә аширу тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак яки административ хокук бозу турында эш буенча катнаша алмый.

19 Статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын, шул исәптән әхлак нормаларын да катый үтәргә тиеш:

1) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы утырышларында билгеләнгән тәртипне һәм регламентны үтәргә;:

2) депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үз көченә керә торган башка депутатларга, вазыйфаи затларга һәм гражданнарга карата түземлек һәм хәрмәт күрсәтү, ихтирамсызлық күрсәтү, ихтирамсызлык белдерү;;

3) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, әгәр бу мәгълүматлар Дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкил итсә, депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратырга һәм кулланмаска.;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелып калырга һәм депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яки аның янын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаска.;

5) депутат вазыйфаларының объектив башкарылуында шик уята алырлык гамәлләр, гаризалардан, гамәлләрдән тыелырга, шулай ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы аbruена яисә аbruена зыян китерә торган конфликтлы ситуацияләрдән сакланырга;

6) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы каары белән расланган тәртиптә, мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмауга, бу хакта Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга юнәлтелгән каарларын үтәргә мөмкин.;

7) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән ачык чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турывндагы мәсьәлә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советы кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

Статья 20. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре гамәлдәге законнар, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Уставы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Иске Чүпрәле авыл жирлеге Советының муниципаль норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны жинаять яки административ жаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорай алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан қулланыла торган элемтә чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтегендә фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция өчен һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та, жинаять яки административ жаваплылыкка тартыла алмый. Элеге нигезләмә депутат тарафыннан халық алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.